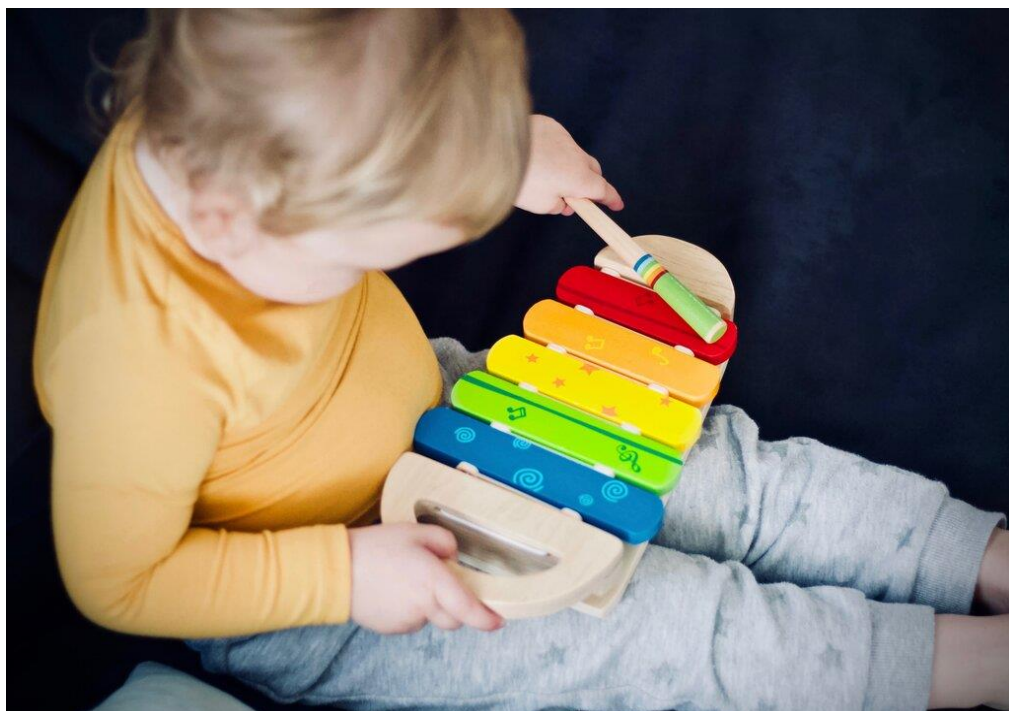

Handreiking starters VE

Februari 2023 – GOAB

GOAB
kansen voor kinderen

Inleiding

Met voorschoolse educatie (VE) voor peuters met een risico op een (taal)achterstand kunnen we de kansen van kinderen vergroten. Dat is een doel dat aansluit bij de pedagogische opdracht van de kinderopvang; een maatschappelijke opdracht met hoge urgentie.

Kinderopvangorganisaties die VE aanbieden, doen dat vanuit hun missie: alle kinderen de beste kansen bieden en kansenongelijkheid tegengaan. Hoe eerder kinderen in beeld zijn en een gericht aanbod van ontwikkelingsstimulering krijgen, hoe beter hun kansen op een goede ontwikkeling.

Heb je een kinderopvangorganisatie en overweeg je te starten met een aanbod VE? Wil je meer weten over wat er allemaal komt kijken bij het aanbieden van VE? Zoek je informatie over wet- en regelgeving waaraan je moet voldoen als je VE-aanbieder bent? Wil je weten hoe de VE georganiseerd en gefinancierd wordt?

In deze handreiking vind je informatie over:

- Wat is (V)VE?
- Welke eisen worden gesteld aan VE?
- Hoe wordt VE gefinancierd?
- Wie houdt toezicht op VE?
- Welke stappen kun je nemen om VE-aanbieder te worden?

Wat is (V)VE?

Voorschoolse educatie (VE) is onderdeel van voor- en voorschoolse educatie (VVE), de verzamelnaam voor de methodische en systematische aanpak van de ontwikkeling van jonge kinderen. VVE is gericht op kinderen die (een risico op) een taal- en/of ontwikkelingsachterstand hebben. De landelijke doelstelling van VVE is dat alle kinderen een goede start kunnen maken in groep 3 van de basisschool.

Voorschoolse educatie vindt plaats in een peuteropvanggroep en/of kinderdagverblijf en is bedoeld voor kinderen van 2 à 2,5 tot 4 jaar. Voorschoolse educatie vindt plaats in basisscholen en is gericht op kinderen in de kleuterklassen.

Ontwikkelingsgebieden

VVE richt zich primair op vier ontwikkelingsgebieden:

1. Taalontwikkeling; gerichte stimulering van de ontluikende en beginnende geletterdheid en de woordenschat.
2. Beginnende rekenvaardigheid; bv. het leren tellen, het meten en de oriëntatie in ruimte en tijd.
3. Motorische ontwikkeling; het ontwikkelen van grove en fijne motoriek.
4. Sociale en emotionele ontwikkeling; bv. het stimuleren van zelfstandigheid, zelfvertrouwen en samen spelen en werken.

Om hier op gestructureerde wijze aan te werken, wordt er binnen de VE vaak gewerkt met integrale VVE-programma's die zijn gericht op meerdere ontwikkelingsgebieden. Voorbeelden van veel gebruikte VVE-programma's zijn: Piramide, UK & Puk, Startblokken, Puk & Co, Speelplezier. Maar er zijn meer programma's op de markt.

Doelgroepkinderen

Kinderen met een (risico op een) taal- of ontwikkelachterstand worden ‘doelgroepkinderen’ genoemd. De gemeente bepaalt in afstemming met de lokale VVE-partners welke kinderen in aanmerking komen voor VE. De indicatiestelling (*‘komt een kind voor een VE-plaats in aanmerking?’*) wordt door de JGZ (CJG/Consultatiebureau) gedaan.

Kwaliteit en kwantiteit

Uit onderzoek blijkt dat de kwaliteit én kwantiteit van VE het effect op de ontwikkeling van kinderen vergroot.¹ Met andere woorden: hoge kwaliteit van de VE/pedagogisch medewerkers en een substantieel aantal uren verspreid over de week dragen aantoonbaar bij aan een groter effect op de ontwikkeling van de kinderen.

De kwaliteit van de VE hangt af van veel factoren. De belangrijkste voorspeller van hoge kwaliteit – en daarmee van de effectiviteit van VE - is de kwaliteit van de pedagogisch medewerkers. Als zij de kennis en vaardigheden hebben om jonge kinderen in hun ontwikkeling te volgen en daarop aan te sluiten met hun aanbod, waarbij zij ook de ouders kunnen meenemen in wat belangrijk is voor de ontwikkeling van hun kind, dan is er veel te winnen.

De overheid heeft in de afgelopen jaren dan ook een aantal maatregelen ingevoerd om de kwaliteit en kwantiteit van VE te verhogen:

- Meer specifieke eisen aan de VE-scholing en aan het taalniveau van de pedagogisch medewerkers.
- Specifieke eisen aan de nascholingsverplichting van kinderopvangorganisaties.
- Uitbreiding van het aantal uren VE per week dat gemeenten beschikbaar moeten stellen.
- Normering van de inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker/coach in de VE.

Welke eisen worden gesteld aan VE?

Algemeen

Voorschoolse educatie is een activiteit die onder kinderopvang valt. Dat betekent dat je als VE-aanbieder moet voldoen aan de (kwaliteits)eisen van de Wet kinderopvang (IKK), zoals bijvoorbeeld de BKR (1:8 peuters) en groeps grootte (maximaal 16), vaste-gezichten-criterium, drie-uursregeling bij openstelling van meer dan 10 uur, systematisch de ontwikkeling van het kind volgen en normering van de inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker/coach.

De extra eisen die op landelijk niveau aan de VE worden gesteld, zijn vastgelegd in het [Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE](#).

De daarin vastgelegde uitgangspunten zijn:

- VE vindt plaats in een geregistreerd kindercentrum.
- Als het kindercentrum hele dagopvang biedt, kan maximaal 6 uur per dag meetellen als VE-tijd. Tijdens de VE-uren op een groep is de inzet van twee gekwalificeerde VE-medewerkers vereist als er meer dan 8 kinderen aanwezig zijn.
- VE werkt met een gericht programma aan de vier ontwikkelingsdomeinen taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek.

---

¹ [Het pre-COOL cohort tot en met groep 8](#), Kohnstamm Instituut, Annemiek Veen en Paul Leseman, 2022
Je kunt het [Onderzoeksrapport](#) en de [Samenvatting](#) downloaden.

- Het VE-aanbod is minimaal 960 uur in de leeftijdsperiode 2,5–4 jaar. VE-uren vóór de leeftijd van 2,5 jaar tellen voor deze 960-uursnorm niet mee. In bijlage 1 vind je voorbeelden van varianten in VE-aanbod die aan de norm van minimaal 960 uur in anderhalf jaar voldoen.

NB 1: Als je de VE aanbiedt binnen een groep voor hele dagopvang, kun je de uren waarop (conform drie-uursregeling) één pedagogisch medewerker op de groep is niet meetellen als VE-tijd. Ook als kinderen slapen/rusten kan dat niet als VE-tijd worden aangemerkt.

NB 2: in een VE-groep zitten vaak ook niet-doelgroepkinderen. De urenverplichting vanuit het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE geldt alleen voor de doelgroepkinderen. Het hangt van het gemeentelijk beleid af of er ook een urenverplichting is voor het aanbod aan niet-doelgroepeuters. In veel gemeenten kunnen niet-doelgroepeuters gebruik maken van 2 dagdelen, maar er zijn ook gemeenten waar alle peuters (doelgroep en niet-doelgroep) van 4 dagdelen gebruik kunnen maken.

Pedagogisch medewerker

Aan de scholing en het taalniveau van pedagogisch medewerkers op een VE-groep worden in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE extra eisen gesteld.

➤ VE-scholing

Pedagogisch medewerkers die in de VE werken moeten gediplomeerd zijn. Formatieve inzet van een BBL'er is dus niet mogelijk. Bovendien moeten zij extra scholing hebben gevolgd over kennis en vaardigheden met betrekking tot:

- het werken met programma's voor voor- en vroegschoolse educatie
- het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling
- het volgen van de ontwikkeling van peuters en het hierop afstemmen van het aanbod VE
- het betrekken van de ouders bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen
- de aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie

Er zijn drie manieren om aan die vereiste scholing te voldoen:

1. De gevolgde beroepsopleiding voorziet in het opdoen van kennis en vaardigheden op het gebied van VE. Dit is het geval bij de volgende opleidingen:

Mbo 4

Gespecialiseerd pedagogisch medewerker	Crebonr. 25697
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker	Crebonr. 25484
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker	Crebonr. 92632

Associate degree:

Pedagogisch Educatief Professional	Crohonr. 80142
Pedagogisch Professional Kind en Educatie	Crohonr. 80127
Pedagogisch Educatief Medewerker	Crohonr. 80081
Pedagogical Educational Assistant	Crohonr. 80081

2. Er is een keuzedeel Ontwikkelingsgericht werken gevolgd als onderdeel van de beroepsopleiding; dit is met een voldoende afgerond.

Let op: een mbo-verklaring (soms schoolverklaring genoemd) voor het keuzedeel 'ontwikkelingsgericht werken' zonder mbo3 diploma voldoet niet. Een mbo-verklaring voor een onderdeel van de opleiding wordt uitgereikt als er geen volledig diploma kan worden afgegeven.

3. De pedagogisch medewerker heeft na het behalen van de beroepsopleiding specifieke scholing gevolgd voor het werken in de VE en heeft een bewijsstuk dat deze gerichte scholing met gunstig gevolg is afgerond. In de scholing moeten de in het Besluit genoemde onderwerpen aantoonbaar aan bod zijn geweest. De scholing bestaat uit ten minste 12 dagdelen.

➤ VE-scholing nog niet afgerond?

Pedagogisch medewerkers die nog bezig zijn met hun VE-scholing mogen onder voorwaarden formatief worden ingezet op een VE-groep. De voorwaarden zijn:

- Zij/hij mag uitsluitend formatief worden ingezet naast een volledig gekwalificeerde pedagogisch medewerker;
- Zij/hij voldoet aan de opleidingseisen die gelden voor de functie pedagogisch medewerker;
- Zij/hij voldoet aan de taaleis die geldt voor het werken op een VE-groep;
- Zij/hij is aantoonbaar ingeschreven voor een VE-scholing en niet eerder ingeschreven voor een dergelijke VE-scholing.

Deze mogelijkheid geldt voor de duur van de inschrijving bij de opleiding. Maximaal 3 maanden vóór de aanvang van de scholing mag de beroepskracht formatief ingezet worden op een VE-groep. De VE-scholing moet uiterlijk 2 jaar na aanvang succesvol zijn afgerond.

➤ Taaleis 3F

De taaleis 3F voor VE geldt voor Mondelinge vaardigheden (luisteren, spreken en gesprekken voeren) en Lezen. Alle onderdelen moeten samen gemiddeld een voldoende (5,5) zijn. Als ondergrens voor elk onderdeel geldt een 5,0.

In bijlage 2 vind je een overzicht van diploma's en opleidingsniveaus die al dan niet kwalificeren voor de taaleis VE.

Pedagogisch beleidsmedewerker/coach in de VE

De pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach in de VE wordt ingezet om de kwaliteit van de VE te verhogen. Dit gebeurt door het coachen van de pedagogisch medewerkers en/of het ontwikkelen of implementeren van VE-beleid.

Beleidsmatige en coachende ondersteuning kunnen een positief effect hebben op de kwaliteit van VE. Coaching bevordert verdere professionalisering en kwaliteitsontwikkeling. De inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker/coach kan bovendien de beroepstrots en het werkplezier van pedagogisch medewerkers aanzienlijk vergroten.

De pedagogisch beleidsmedewerkers en/of coaches in de VE kunnen zorgen voor een pedagogisch partnerschap met ouders en voor verbetering van de educatieve functie van de VE. Zij kunnen de VE en het effect daarvan op een hoger plan brengen, samen met de pedagogisch medewerkers. Zo wordt gewerkt aan optimale ontwikkelingskansen voor kinderen.

➤ Urennorm en functie-eisen

In het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE is een urennorm opgenomen voor de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach in de VE.

De extra uren worden per VE-locatie berekend en daar ook ingezet. Als rekennorm geldt 10 uur per doelgroepeuter per jaar. De peildatum om het aantal doelgroepeuters op de locatie vast te stellen is 1 januari van het betreffende jaar. Het totaal aantal uren per locatie mag je binnen die locatie naar eigen inzicht inzetten voor kwaliteitsverhoging van de VE-groepen. De uren komen bovenop het aantal uren dat op grond van de Wet IKK verplicht is.

Het doel en de rol van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach in de VE zijn gelijk aan wat daarover is opgenomen in de Wet IKK. De uitwerking in functies, functieniveaus, kwalificatie-eisen en waardering is in de cao Kinderopvang geregeld. Op de site van [Kinderopvang werkt!](#) vind je een actueel overzicht.

Je kunt in de VE, net als in de reguliere kinderopvang, er voor kiezen om de componenten beleidsontwikkeling en coaching te beleggen bij twee verschillende functionarissen, of er een gecombineerde functie van maken. Ook kun je één functionaris inzetten in zowel de reguliere kinderopvang als in de VE.

De pedagogisch beleidsmedewerker/coach in de VE kan ook formatief worden ingezet, op voorwaarde dat hij/zij beschikt over het taalniveau en de VE-scholing die voor het werken op een VE-groep vereist zijn. Zie hiervoor de voorgaande paragraaf.

In bijlage 3 vind je een overzicht van de uren-inzet VE en IKK.

VE in opleidingsplan en pedagogisch beleid

Aan kinderopvangorganisaties die VE aanbieden worden ook eisen gesteld: zij moeten zorgen voor structurele bij- en nascholing en dat in een opleidingsplan vastleggen.

Per locatie moet een opleidingsplan worden gemaakt waarin staat aangegeven hoe de kennis en vaardigheden van de pedagogisch medewerkers worden onderhouden op het gebied van:

- werken met programma's voor vve
- stimuleren van de ontwikkeling
- volgen van de ontwikkeling en hierop afstemmen van het aanbod VE
- betrekken van de ouders
- aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en een zorgvuldige overgang naar de basisschool

In het pedagogisch beleidsplan beschrijf je concreet en toetsbaar hoe je vorm geeft aan VE. Het gaat om:

- Visie VE
- Hoe ontwikkeling wordt gestimuleerd (de 4 ontwikkelingsdomeinen)
- Hoe ontwikkeling wordt gevolgd / aanbod wordt afgestemd
- Hoe ouders worden betrokken
- Inrichting en materialen passend bij VE
- Aansluiting voorschools en vroegschools
- Hoe je aan de urennorm voor het aanbod (960 uur) voldoet
- Hoe je aan de urennorm voor pedagogisch beleidsmedewerker/coach voldoet (10 uur per doelgroepkind pbm/c) en hoe de pedagogisch beleidsmedewerker/coach bijdraagt aan versterking van de kwaliteit van VE

Wat je beschrijft in je opleidingsplan en in je pedagogisch beleidsplan moet herkenbaar zijn in de uitvoering. Met andere woorden: je ziet het op de werkvloer terug. Beide plannen moeten jaarlijks worden geëvalueerd en op basis daarvan desgewenst worden bijgesteld.

Gemeentelijke eisen

Gemeenten kunnen in hun subsidieregeling aanvullende eisen stellen aan de VE. Bijvoorbeeld:

- gebruik van en/of scholing in een specifiek VE-programma
- gebruik van een VVE-programma dat is opgenomen in de [Databank Effectieve Interventies \(Nji\)](#)
- een specifieke training die pedagogisch medewerkers moeten hebben gevolgd
- werken met een specifiek observatiesysteem
- meedoen aan een monitor, aan een vve-werkgroep of een ander overleg
- overdracht via een uniform opgesteld overdrachtsformulier
- aantoonbaar Nederlands schrijven op niveau 2F voor alle pedagogisch medewerkers

Informeer bij de gemeente waarin de VE-locatie gevestigd is of er aanvullende eisen zijn. Je moet hieraan voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen.

Hoe wordt VE gefinancierd?

GOAB-middelen van Rijk naar Gemeente

Gemeenten ontvangen van het Rijk elk jaar een budget voor de uitvoering van het gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid (GOAB). Actuele bedragen vind je in de [Kenniskbank](#) van GOAB.eu. Voor de verdeling van het beschikbare budget onder gemeenten gebruikt OCW de onderwijsachterstandenindicator die het CBS heeft ontwikkeld. CBS berekent met de indicator de onderwijsscores per peuter en basisschoolleerling, die vervolgens met een bepaalde formule wordt opgeteld tot een achterstandsscore per gemeente. Deze scores worden in een dashboard gepubliceerd.² Het ministerie van OCW baseert de gemeentelijke budgetten op de achterstandsscores van twee en drie jaren daarvoor. In 2023 wordt het gemeentelijke onderwijsachterstandenbudget dus verdeeld op basis van de achterstandsscores op 1 oktober 2020 en 1 oktober 2021.³ Uit het GOAB-budget bekostigen de gemeenten onder meer en vooral VE.

VE-subsidie van gemeente naar kinderopvangorganisatie

De uurprijs van VE ligt vanwege de extra eisen hoger dan de uurprijs van reguliere kinderopvang. Bovendien maken er ook ouders gebruik van VE die geen aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag. Kinderopvangorganisaties die VE (willen gaan) aanbieden, kunnen hiervoor financiële middelen krijgen van de gemeente. Veelal gaat dat via een jaarlijkse subsidie. In sommige gemeenten wordt de uitvoering van VE aanbesteed door middel van een aanbestedingsprocedure. Als je wilt starten met VE, is het van belang te weten welke financieringsmogelijkheden de gemeente van vestiging biedt en welke voorwaarden daaraan zijn verbonden. Dat kan per gemeente verschillen.

Ouderbijdragen

Wat ouders zelf moeten bijdragen als zij gebruik maken van VE, is onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ook dat kan dus per gemeente verschillen. In veel gemeenten betalen ouders met recht op kinderopvangtoeslag de factuur tot aan de maximum uurprijs; het bedrag wat daarboven ligt wordt door de gemeente bekostigd. Ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag betalen veelal een inkomensafhankelijk bijdrage in lijn met de toeslagentabel. Er zijn ook gemeenten die een eigen tabel hanteren, een vast bedrag gelijk voor alle ouders of een of meerdere dagdelen gratis (zonder ouderbijdrage) ter beschikking stellen. Informeer bij de gemeente op welke manier ouders financieel moeten bijdragen aan de VE.

---

² [Verwachte onderwijsachterstanden \(cbs.nl\)](#)

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/27/achterstandsscores-gemeenten-voorlopig-2020-2021>
<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/31/achtergrondkenmerken-onderwijsachterstanden-2020-2021>

Wie houdt toezicht op VE?

Het toezicht en de handhaving op de VE gebeurt op dezelfde manier als bij de reguliere kinderopvang. De GGD is verantwoordelijk voor de inspecties en de gemeente voor de handhaving. In het toetsingskader van de GGD is een onderdeel opgenomen dat specifiek over de VE gaat.

De Inspectie van het Onderwijs heeft ook een rol in de VE.

Ten eerste is de Inspectie belast met het toezicht op de gemeenten: voldoen zij aan hun wettelijke taken als het gaat om de uitvoering van het GOAB en specifiek de VE? Hebben zij hun beleid op orde? Heeft de gemeente Resultaatafspraken over de vroegschoolse educatie gemaakt en worden die ook gemonitord?

Daarnaast zet de Inspectie in op signaalgestuurd toezicht op de VE. Dat kan het geval zijn na een melding; bijvoorbeeld wanneer een GGD-inspecteur twijfelt aan de pedagogische en/of educatieve kwaliteit en een diepgaander onderzoek nodig vindt om tot een goede beoordeling te komen.

VE-locaties worden daarnaast soms benaderd voor een bezoek van de Inspectie van het Onderwijs wanneer zij in een steekproef zitten van een landelijk onderzoek naar de kwaliteit van VE.

Welke stappen kun je nemen om VE-aanbieder te worden?

Het aanbieden van VE kan een verrijking zijn van je manier van werken en geeft een extra dimensie aan je rol als pedagogische voorziening die bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen. Als je als kinderopvangorganisatie overweegt te starten met VE, dan wil je natuurlijk dat het een succes wordt. Het is belangrijk dat je een weloverwogen besluit neemt waarbij je goed zicht hebt op alle aspecten die daarbij komen kijken.

Onderstaand stappenplan kan je daarbij helpen.

Fase 1 Verkenning van de inhoudelijke beweegredenen om met een VE-aanbod te starten	
Visie, missie, doelstelling organisatie	Wat is onze missie en visie, wat zijn onze kernwaarden, welke doelen streven we na? Hoe past het aanbieden van VE hierin? Past het bij onze kernwaarden en waar wij voor willen staan? Biedt VE ons de mogelijkheid hieraan (meer) vorm te geven?
Draagvlak in organisatie	Wat vinden onze medewerkers van VE? Is er voldoende enthousiasme? Biedt dit nieuw perspectief aan onze medewerkers?
Ouders	Komen we met VE tegemoet aan een wens van ouders? Heeft VE een effect op wie er gebruik (zullen) maken van onze kinderopvang?
Fase 2 Verkenning haalbaarheid	
Oriëntatie haalbaarheid van de landelijke en gemeentelijke kwaliteitseisen	Aan welke eisen voldoen we al? Aan welke eisen voldoen we nog niet? Hoeveel inspanning en investering vraagt het om aan alle eisen te voldoen?
Oriëntatie gemeentelijk beleid en gemeentelijke overlegstructuur GOAB	Welke beleidsstukken zijn er beschikbaar? Wie is de verantwoordelijke beleidsambtenaar en kunnen we met hem/haar een gesprek hebben?

	<p>Is er gemeentelijk overleg met alle partijen rondom VVE en zo ja, hoe is dat georganiseerd?</p> <p>Is het voor ons mogelijk om daarin te participeren?</p>
Oriëntatie haalbaarheid bedrijfsvoering (financieel, organisatorisch)	<p>Wat zijn de organisatorische consequenties voor de locatie(s) waar we met VE willen starten? Wat betekent het bijvoorbeeld voor de openingstijden, personele inzet, roostering, groepssamenstelling, inrichting, begeleiding?</p> <p>Wat zijn de financiële consequenties? Denk aan mogelijke risico's zoals hogere kostprijs, en mogelijke opbrengsten zoals bijvoorbeeld subsidie en hogere bezetting.</p>
Fase 3 Concrete uitwerking van het aanbod	
Pedagogisch beleid	<p>Visie, doelstellingen</p> <p>Keuze voor inhoudelijk programma</p> <p>Inzet VE-coach en hoe hij/zij bijdraagt aan verhogen kwaliteit</p> <p>Locaties en groepen</p> <p>VE-tijden op de groep</p> <p>Inrichting groepsruimtes etc.</p>
Aanvragen subsidie en inrichten administratieve organisatie	Subsidieverplichtingen en verantwoordingseisen meetbaar/zichtbaar maken in uitvoering en administratieve organisatie.
Bepalen startdatum	Tijdig wijzigen van je gegevens in het LRK.
Werving / eventuele aanvullende scholing pedagogisch medewerkers	<p>Welke pedagogisch medewerkers hebben aanvullende scholing nodig >> tijdig starten met scholing.</p> <p>Zijn er nieuwe pedagogisch medewerkers nodig >> tijdig starten met werving.</p>
Werving pedagogisch beleidsmedewerkers/coaches	Hoeveel extra formatie aan pedagogisch beleidsmedewerkers is nodig >> tijdig starten met werving.
Opleidingsplan (per VE-locatie)	Opleidingsplan per locatie waarin beschreven wordt hoe gewerkt wordt aan het up-to-date houden van de kennis en vaardigheden in relatie tot de 5 onderwerpen van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE.
Communicatie / werving doelgroepeuters (contacten CJG / JGZ, aanpassing website, promotie VE-aanbod)	<p>Communicatieplan uitgesplitst naar doelgroep, personeel, ouders, samenwerkingspartners zoals CJG/Consultatiebureau en primair onderwijs.</p> <p>Aanpassing website en andere communicatiemiddelen.</p> <p>Werving gericht op doelgroeppouder.</p>

[Meer informatie](#)

[Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie](#)

[Brancheorganisatie Kinderopvang](#)

[Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang](#)

[GOAB Kansen voor kinderen](#)

[Kinderopvang werkt! \(FCB\)](#)

[Nederlands Jeugdinstituut NJi](#)

[Rijksoverheid](#)

[Sociaal Werk Nederland](#)

Colofon

Februari 2023

Deze handreiking is een uitgave van het Ondersteuningstraject voor aanbieders van Voorschoolse Educatie, dat wordt uitgevoerd door de brancheorganisaties SWN, BMK en BK in opdracht van Oberon. Het Ondersteuningstraject wordt gefinancierd door het Ministerie van OCW.

Deze handreiking is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. De informatie in deze handreiking is gebaseerd op de stand van zaken in februari 2023. Aan deze handreiking kunnen geen rechten worden ontleend.

De informatie in deze handreiking mag onder bronvermelding worden overgedragen, openbaar gemaakt, bewerkt of verspreid.

Tekst & eindredactie: Brancheorganisatie Kinderopvang, Carla Bienemann

Vormgeving & realisatie: Sardes, Heleen Versteegen & Ornella v.d. Ende

Bijlage 1

Uitvoeringsvarianten 960 uur in de leeftijdsperiode 2,5 – 4 jaar

In de praktijk zijn er verschillende mogelijkheden om vorm te geven aan de eis van minimaal 960 uur VE-aanbod. Een aantal varianten komt tot iets meer dan 960 uur per anderhalf jaar. Het is echter voor de start- en eindtijden per dag wenselijk om met eenheden van tenminste 15 minuten te werken.

De meeste VE-aanbieders werken met gemengde groepen van peuters mét en peuters zónder VE-indicatie ('reguliere peuters'). Peuters zonder VE-indicatie van wie de ouders geen aanspraak kunnen maken op KOT, vallen onder de inspanningsverplichting van de gemeente (geen recht op KOT, wel recht op een plaats in een peutergroep). Daarom is bij onderstaande varianten ook een kolom opgenomen met het mogelijke uren aanbod voor peuters zonder VE-indicatie én zonder aanspraak op kinderopvangtoeslag.

NB. Ouders van niet-doelgroepkinderen die aanspraak kunnen maken op KOT kunnen eventueel zelf kiezen van hoeveel dagen/dagdelen ze gebruik willen maken van het VE-aanbod.

Voorbeelden van mogelijke varianten:

	Aantal weken per jaar	Aantal uren per week VE-doelgroeppeuters	Aantal uren per week reguliere peuters
variant 1	40	5x 3,25 uur	2x 3,25 uur of 3x 3,25 uur
variant 2	40	4x 4 uur	2x 4 uur
variant 3	40	3x 5,5 uur	2x 5,5 uur
variant 4	46	4x 3,5 uur	2x 3,5 uur
variant 5	52	4 x 3,25 uur of 3 x 4,25 uur	2x 3,25 uur of 2x 4,25 uur
variant 6	40 – 52	Opbouw in uren naar leeftijd, bijvoorbeeld 7 maanden 10 uur en 11 maanden 20 uur per week	Opbouw in leeftijd

Bijlage 2

Diploma's in relatie tot taaleis VE

Dit overzicht is gebaseerd op de stand van zaken in januari 2023. Bij een eventuele wijziging van de aantoonbaarheidseisen wordt dit overzicht aangepast. Check de actualiteit als je deze bijlage raadpleegt.

Nederlandstalig diploma ⁴		Voldoe je daarmee aan de taaleis VE?
1	PM niveau 3 tot instroomjaar 2019-2020	nee, tenzij - het examen Nederlandse taal op niveau 3F is afgelegd, <u>Daarbij zijn de voorwaarden:</u> a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> is gemiddeld een 5,5 of hoger behaald én b. voor elke deelvaardigheid geldt een bodem van minimaal een 5,0 óf voor het Centraal examen is een 5,5 of hoger behaald én voor het Instellingsexamen is een 5,5 of hoger behaald ⁵
		nee, tenzij - het keuzedeel 3F Nederlandse taal met een voldoende is afgerond N.B. Vanaf 1-1-2025 gelden daarbij de voorwaarden zoals hierboven beschreven ⁶
2	PM niveau 3 vanaf instroomjaar 2019-2020 Crebonummer 25603 Crebonummer 25696 <i>De taaleis Mondelinge vaardigheden 3F is als beroepseis opgenomen in het kwalificatiedossier</i>	nee, tenzij - ook een examen <i>Lezen</i> op niveau 3F is afgelegd <u>Daarbij is de voorwaarde:</u> a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> is gemiddeld een 5,5 of hoger behaald én b. voor elke deelvaardigheid geldt een bodem van minimaal een 5,0 óf voor het Centraal examen is een 5,5 of hoger behaald én voor het Instellingsexamen is een 5,5 of hoger behaald
		nee, tenzij - het keuzedeel 3F Nederlandse taal met een voldoende is afgerond N.B. Vanaf 1-1-2025 gelden daarbij de voorwaarden zoals hierboven beschreven ⁷
3	a. GPM niveau 4 tot en met uitstroomjaar 2013-2014 Crebonummer 92632 <i>Nederlands 3F is geen generiek examenonderdeel</i>	nee, tenzij - op het diploma/cijferlijst vermeld staat dat <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> beheerst worden op niveau 3F/B2 óf a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> op niveau 3F/B2 gemiddeld een 5,5 of hoger is behaald én b. voor elke deelvaardigheid een bodem geldt van minimaal een 5,0
	b. GPM niveau 4 vanaf uitstroomjaar 2014-2015	ja, op voorwaarde dat a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> gemiddeld een 5,5 of hoger is behaald

⁴ Dit kan ook een diploma zijn van een Nederlandstalige opleiding die gevolgd is in Suriname, Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, Bonaire, Sint Eustatius, Saba en Vlaanderen.

⁵ In het Centraal examen Nederlands worden *Luisteren en Lezen* getoetst, door middel van Instellingsexamen(s) worden *Spreken en Gesprekken voeren* getoetst.

⁶ Als de aantoonbaarheidseisen voor de taaleis VE wijzigen, komt er een overgangsregeling voor pm'ers die al in dienst zijn. Zij blijven op basis van de huidige aantoonbaarheidseisen voldoen.

⁷ Zie voetnoot 6

Nederlandstalig diploma ⁴		Voldoe je daarmee aan de taaleis VE?
	Crebonummer 92632 <i>Nederlands 3F is generiek examenonderdeel</i>	én b. voor elke deelvaardigheid een bodem geldt van minimaal een 5,0 óf dat voor het Centraal examen minimaal een 5,5 is behaald én voor het Instellingsexamen minimaal een 5,5 is behaald
4	GPM niveau 4 tot instroomjaar 2021-2022 Crebonummer 25484 <i>Nederlands 3F is generiek examenonderdeel</i>	ja, op voorwaarde dat a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> gemiddeld een 5,5 of hoger is behaald én b. voor elke deelvaardigheid een bodem geldt van minimaal een 5,0 óf dat voor het Centraal examen minimaal een 5,5 is behaald én voor het Instellingsexamen minimaal een 5,5 is behaald
5	GPM niveau 4 vanaf instroomjaar 2021-2022 Crebonummer 25697 <i>Nederlands 3F is generiek examenonderdeel én Mondelinge taalvaardigheid 3F is als beroepseis in het kwalificatiedossier opgenomen</i>	ja, op voorwaarde dat a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> gemiddeld een 5,5 of hoger is behaald én b. voor elke deelvaardigheid een bodem geldt van minimaal een 5,0 óf dat voor het Centraal examen minimaal een 5,5 is behaald én voor het Instellingsexamen minimaal een 5,5 is behaald
6	Andere mbo4-opleiding waarin Nederlands geen generiek examenonderdeel is	nee Het voldoen aan de taaleis VE moet met een aanvullend document worden aangetoond.
7	Andere mbo4 opleiding waarin Nederlands 3F generiek examenonderdeel is <i>vanaf uitstroomjaar 2014-2015</i>	ja, op voorwaarde dat a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen</i> gemiddeld een 5,5 of hoger is behaald, én b. voor elke deelvaardigheid een bodem geldt van minimaal een 5,0 óf dat voor het Centraal examen minimaal een 5,5 is behaald én voor het Instellingsexamen minimaal een 5,5 is behaald
8	havo, vhbo, vwo	ja, op voorwaarde dat Nederlands met een 5,5 of hoger is afgerond N.B. Vanaf <u>1 januari 2025</u> is het niet meer mogelijk met een havo-of vhbo-diploma aan te tonen dat aan de taaleis wordt voldaan. ⁸ Of het vwo-diploma als bewijs vervalt is op dit moment nog niet duidelijk.
9	ad, (post)hbo, wo	ja
10	Certificaat taaltoets(en) 3F of B2	ja, op voorwaarde dat de vier deelvaardigheden zijn behaald óf <i>(indien cijfers vermeld worden)</i>

8 Zie ook voetnoot 6. Een havo-of vhbo-diploma geldt wel als bewijs als een schoolverklaring aan het diploma is toegevoegd met de cijfers voor Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren en Lezen, waarbij aan de voorwaarden van 'gemiddeld minimaal een 5,5 en een 5,0 als bodem voor de afzonderlijke deelvaardigheden' is voldaan.

Nederlandstalig diploma ⁴		Voldoe je daarmee aan de taaleis VE?
		a. voor de deelvaardigheden <i>Spreken, Gesprekken voeren, Luisteren</i> en <i>Lezen</i> gemiddeld een 5,5 of hoger is behaald, én b. voor elke deelvaardigheid een bodem geldt van minimaal een 5,0
11	Certificaat/diploma staatsexamen Nt2 Programma II	ja, op voorwaarde dat dit is afgegeven vanaf 1-1-2001
12	Buitenlands diploma	nee Het voldoen aan de taaleis VE moet met een aanvullend document worden aangetoond.

Bijlage 3

Urennorm pedagogisch beleidsmedewerker / coach

Vereiste formatie

Besluit VE	Wet IKK
Beleidsvorming en/of coaching: Aantal doelgroepeuters x 10 uur (jaarbasis)	Beleidsvorming: Aantal locaties x 50 uur Coaching: Aantal FTE pm'ers x 10 uur
Uren flexibel inzetbaar binnen VE-groepen op de locatie; geen verdeling over alle VE-locaties van de organisatie	Uren beleidsvorming flexibel inzetbaar over alle locaties van de organisatie Uren coaching flexibel inzetbaar, iedere pm'er ontvangt een vorm van coaching

Zowel voor het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE als voor de Wet IKK geldt: de peildatum voor het bepalen van de vereiste formatie is 1 januari van elk jaar. Wijziging van aantal doelgroepeuters, locaties of FTE gedurende het jaar heeft geen invloed op vereiste inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach in dat jaar. Het LRK-nummer is bepalend voor wat als één locatie telt.

Hoe verdeel je de formatie?

Een mogelijke werkwijze is deze:

1. Op basis van de rekennorm van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE (het aantal doelgroepeuters per locatie) stel je vast hoeveel FTE pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach je op die locatie minimaal moet inzetten op de VE-groepen.
2. Op basis van de rekennorm van IKK (aantal locaties en aantal FTE pm'ers) bepaal je hoeveel FTE je in je organisatie moet inzetten voor beleidsvorming en hoeveel voor coaching. Bij die berekening neem je de medewerkers en de locaties VE ook mee.
3. Je bepaalt hoe je de 'IKK-uren' voor beleidsvorming en voor coaching in dat jaar verdeelt over de locaties.
4. Bij de VE-locaties tel je daarbij de uren van stap 1 op.
5. Je beschrijft in je pedagogisch beleidsplan hoe je de 'IKK-uren' verdeelt over de locaties. Je hoeft die uren niet evenredig te verdelen over de aanwezige locaties. Je moet het onderscheid inzichtelijk maken tussen de uren voor de pedagogische beleidsontwikkeling en de uren voor coaching.
6. Je beschrijft in je pedagogisch beleidsplan hoeveel uur per VE-locatie daaraan wordt toegevoegd en hoe die uren in de VE bijdragen aan de kwaliteitsverhoging van de VE.

Je legt de verdeling van uren over de locaties vast in het pedagogisch beleidsplan, zodat het inzichtelijk is voor de pedagogisch medewerkers en de ouders. Zorg ervoor dat inzichtelijk is dat iedere pedagogisch medewerker jaarlijks een vorm van coaching krijgt; dat is een eis in de Wet IKK.

Je legt daarnaast per locatie vast hoe de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach wordt ingezet voor de verhoging van de kwaliteit van de voorschoolse educatie. Je kunt beschrijven welke rol de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach vervult, zoals het versterken van de vaardigheden van pedagogisch medewerkers VE door middel van coaching of het ontwikkelen en implementeren van beleidsvoornemens over bijvoorbeeld ouderbetrokkenheid en de doorgaande ontwikkellijn.